

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nešto sva, počekavati, Naroda potrošači.

Svaki broj 25. Kuna.

Tiskarski broj 30.

Nevrveni predstavnik i tiskar J. Krmpotić.

U nakladi tiskara Laginja i dr. prije

Glavni suradnik prof. M. Mandić i dr. P. Full.

Zast, prof. Mandić proti proračunu.

(Nastavak).

Zaostiniji su u jezikovnom pogledu kod nas, kod carinarski i poreznih činovnika, gdje koli je neznan postolak, koji poznaju temeljito jezik pučanstva među kojim služe. Radi toga i jesu dese pritužbe naroda na carinarski i poreznu ured, koji nezna obediti ka pukom u njegovom jeziku, koji dostavlja narodu pozive, opomene itd. u talijanskom ili njemackom jeziku i koji rješavaju hrvatsko ili slovenske podnesne njemacki ili talijanski.

Osim u nepoznavanju našeg jezika koli od strane konceptnih, toli od strane carinarski i porezni činovnika, moramo se potuziti i na sporu rješavanju raznih podnesaka, osobito u poreznim pitanjima. Potonjoj okolnosti je donesle kriva barem relativna nedostatnost "osoblja". Ali tomu bi se doskočilo i danasnjim brojem osoblja, da nešta ili bar u tolikoj mjeri prvič zna t. j. nepoznavanja našeg jezika kod ogromne većine činovnika. Nā mnogih bo uređih ili mjestih treba po koleg činovniku više — nego li bi u istinu trebal — kada bi većina poznala jezik puka i kad nebi trebal svaki lip mobilizirati polovicu ureda a da se zadovolji strankom u jezikovnom pogledu. Često se događa, da se radi nepoznavanja jezika izgubi mnogo vremena uzalud a stranku se odpravi bilo kakvom izgovorom samo da se je riesi.

Obćenita je kod nas pritužba, osobito na porezne ured, što se isti zatvaraju točno o podne a da se isti otvore opet u 2 ili 3 sata po podne. Stranke, koje dolaze iz zela na porezni ured, nemaju više puta biti odpravljene na ured do podne pak moraju ostati u gradu i kasno po podne, što im zadaje troškove, gubitak vremena i stotinu neprilika zbog "dalaka puta, osobito po zimi i nevremenu. Tomu zdu imao bi se doskoci preuređenjem uredovnih satova.

Ravnateljstvo pošta i brzojava.

Pod c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu spada čitavo Primorje ijava susjeda Kranjska. Sve te pokrajine ukupno broje 1.214.709 stanovnika, od kojih pripada našemu narodu 881.882. Ima nas dake 550.000 više nego li Talijana i Njemacka. Uzprkos toj ogromnoj većini našeg naroda nedaje se na tom ravnateljstvu ni iz daleka ono mjesto i ono pravo našemu narodu, koje bi ga po zakonu islo. Na novoj poštanskoj zgradi u Trstu nešta nigrade znaka našemu jeziku pak da ga sa svjetlikom traži. Unutarnji je jezik njemacki ili talijanski, svi javni nadpisi jesu jedino njemacki i talijanski, isto tako sve tiskovine, jedino primice izdaju se na hrvatsko-slovenska proporcija pisma u tom jeziku, ali i te primice sakrivene su na posebnom mjestu; da se nebi radi njih talijanske i njemacke stanovništvo zablažnjo, ili da nebi odvise talijansko činovništvo, u oči bolo.

Cinovništvo na ravnateljstvu i po filijalkama u Trstu je po ogromnoj većini talijansko, pak njemacko a riedki su Hrvati i Slovenci. Uslijed toga događa se često da se naše občinstvo javno i privatno tužaka na postupanje takvih činovnika nepoznavajućih njegov jezik.

Ali osim občinstva imade pritužba kod strane činovništva radi protekcionizma ili zapostavljanja starijih činovnika. Tako su posljednja imenovanja kontrolora i nadkontrolora u Trstu izjavala veliko ogorenje. Stari kontrolori, koji su kod raznih odjekova vralli težku i odgovornu službu za nečinu službama, koji su posljednjih godina de facto vodili razne odjekove, bili su zapostavljeni na korist mladih kolega, pridileženih ravnateljstvu, koji nisu vralli težkih noćnih služba u smradnih i prašnih prostorijama. Isto tako bijahu imenovani kontrolorima mladi oficijali, koji su bili izpit usposobljeni položili a presekani bijahu pri toga stariji kolege, koji su dodjeli izpit položili pred 2—4 godine i koji vrše već više godina službu kontrole. Latina je, da se kod izbora odsječnih načelnika nemože držati uvjek reda i godina službe, nu tako veliki skokovi, kakove se je činilo u Trstu kod posljednjih imenovanja, nisu nipošto opravdani te pravom ogorečuju i demoraliziraju zaslužne starije činovnike te pospješuju denuncijanstvo i težnju za promaknuće na teret drugih. Takvi odnosaji nisu normalni i zdravi.

Medju zapostavljenimi činovnicima imade Slavena, Niemaca i Talijana, ali medju priviligeriranim neima nijednog Slavena.

Gовори se, da su kod tih imenovanja sudjelovali i tudi upliv, koji ne mogu cijeniti ni sposobnosti ni zasluga pojedinih poštanskih činovnika.

Mjesta poštanskih nadkontrolora u Ljubljani bijahu popunjena bez raspisa natjecaja. Kod toga je igrala svoju nečestnu ulogu crna protekcija.

Medju konceptnim činovništrom jesu Sloveni i Hrvati biele vrane, dokim imade mnogo Trentinaca i Talijana iz Dalmacije Istru itd.

Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu imado sada 31 konceptnoga činovnika, od kojih poznaju samo 5 hrvatski ili slovenski jezik. Tomu je ravnateljstvu dodjeljeno 10 prometnih činovnika, od kojih poznaju nas jezik samo 6. Tehničkih činovnika imade 15, od kojih poznaju pač jezik samo 4. Ovomu je odjeku dodjeljeno 6 prometnih činovnika, od kojih poznaju samo 1 nas jezik.

Računarskih činovnika imade 21, od ovih poznaju nas jezik samo 2. Kod blagajne imade 25 činovnika, od kojih poznaju nešto hrvatski ili slovenski. Prometnih činovnika kod glavne pošte i kod podružnice u Trstu imade 218 činovnika, od kojih poznaju nas jezik njih samo 55. Od svega činovništva, kod ravnateljstva, od 380 činovnika poznaju nas jezik samo 78. Prilikom, da ne poznaju zemaljske jezike jedva svaki peti činovnik.

Svi navedeni jesu državni činovnici,

a možtivo oficijenti, upravari, telegrafisti, telefonisti itd. od kojih poznaju svaku desetu zemaljsku jeziku, nisu amo priprejene.

Ovo sto vrijeđa za Trst, gde poznavanja zemaljskih jezika valja većinom i za Istru i Gorice, gdje se još uvjet od činovništva ne zahtjeva poznavanje zemaljskih jezika.

Ovdje bih toplo preporučio g. ministru trgovine, da posveli malo više pažnje poštansko-brzojavnim odnosom u Primorju, koji nisu ni zdravi ni normalni, osobito ne u jezikovnom pogledu.

C. kr. pomorska vlada.

U Trstu imado svoje sjedište c. kr. pomorska vlada, za Primorje i za čitavu Dalmaciju. Njegina je svaka — kako je poznato, da promišla našu pomoratu i ribarstvo, tim, da grad, popravlja i čisti luke mostove ili mule, drago i zatono, da postavlja i nadzire svjetionike, da se hrino za sigurnost osoblja i stvari za nevremena na moru, da bude nad lučkim redarstvom, razreda na pruzi Buzet-Pula za izletnicu na "Družbinu" glavnu skupštinu u Full, tako, da vlak stane na svim postajama od Buzeta do Zabronića.

Tako je muška podružnica "Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru u Pazinu upravila dno 20. maja 1908. preko glavare željezničke postaje u Pazinu pismenu molbu na ravnateljstvo državnih željeznic u Trstu nobili uz obične propisane tarifalne uvjete dato za dne 31. maja 1908. na raspolažanje posebni osobni vlak sa kolima III. razreda na pruzi Buzet-Pula za izletnicu na "Družbinu" glavnu skupštinu u Full, tako, da vlak stane na svim postajama od Buzeta do Zabronića.

Za čudo svima odgovorilo je ravnateljstvo državnih željeznic odboru rečene podružnice nakon 4 dana, da posebno vlak sa kolima III. razreda nemože dati, već samo vlak sa kolima za marvu (Kastenwagen), jer da su kola III. razreda zapremljena tog dana na pruzi Trst-Jesenice.

Odbor podružnice je — po svojoj dužnosti i punim pravom — a limine odbio takvu uvrledjivu i nedostojnu ponudu ravnateljstva izjavivši sa indignacijom glavaru postaje u Pazinu, da na vlak sa kolima za marvu izletnici nemogu nikako reflektirati. Uz to je odbor zamolio glavara postaje neka uznastoji, da vlakovi sa smjerom prema Full uzmuognu primiti toga dana veći broj putnika.

Premo tome je c. kr. ravnateljstvo u Trstu smjestilo uprkos tobožnjeg pomanjkanja kola III. razreda za rezervu četvoro kola u Herpoljama, šestera kola u Pazinu a dvoja kola u Kanfanaru, da se do potrebe pojavuju vlakovici.

Sa tom samo reservom mogla je željeznička uprava us malo dobro volje slatiti zatraženi osobni vlak. On bi još bio stalno donio mnogo veći prihod, nego li ga je imala od tako razstrikanih kola, koja se većnom nisu ni upotrebili. Glasom naime o pomanjkanju posebnog vlaka, Jonjala je među onima, koji se priprejavaju na izlet, volja za toj izlet, pa ostaće mnogi od onih doma, koji bi bili rado platili vozarinu.

Takvim se je postupkom uprave državne željeznicice ostvatio moralni i materijalni uspjeh "Družbine" skupštine, dokim se nije interesom same željeznicu absolutno ništa koristilo.

K tome bijašo onog dana promet na pruzi Trst-Herpolj-Pula kao za inad vrlo neuredan. Vlak, koji prema voznom redu od 1. maja 1908. kreće iz Trsta u 6.55 sati u jutro, stigao je u Pulu tokar oko 11%, mjesto u 10.00 u jutro, a drugi vlak

izlazi svakog četvrtka u 10.00.

Nekoliko doplaća se vraćaju ne podplati, ne ispravljaju ne primaš.

Predplaća se poštarnicom (čitaj 10. K. u abu, 5 K. za željeznicu, 5 K. za abu, 5 K. za željeznicu).

Izvan četvrtne vila poštarnačka placa je u Full.

Pojedini broj vodi 10. h, zaplati 20. h, koliki je Full, koliki je abu.

Urednito je uprava pajasi ne "Tiskar Laginja" i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Vla Glavač br. 1), kamodeka se nadzavljuje sva placa i predplate.

Interpelacija

zastupnika Matka, Mandića i drugova na njegovu preuzivateljnost gospodarju ministru željeznicu.

Bač, 20.VI. 1908.

Dne 31. maja obdržavalo je hrvatsko željezničko društvo "Družba Sv. Cirila i Metoda" za Istru svoju redovitu (godisnju) glavnu skupštinu u Fullu.

Na tu skupštinu pohrilo je nešto nareda iz svih krajeva Istra i susjednog Trata, a bilo bi ga i više, da je uprava državnih željeznic u Trstu u tom pogledu izletnikom bijela je na ruku.

Tako je muška podružnica "Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru u Pazinu upravila dno 20. maja 1908. preko glavare željezničke postaje u Pazinu pismenu molbu na ravnateljstvo državnih željeznic u Trstu nobili uz obične propisane tarifalne uvjete dato za dne 31. maja 1908. na raspolažanje posebni osobni vlak sa kolima III. razreda na pruzi Buzet-Pula za izletnicu na "Družbinu" glavnu skupštinu u Full, tako, da vlak stane na svim postajama od Buzeta do Zabronića.

Za čudo svima odgovorilo je ravnateljstvo državnih željeznic odboru rečene podružnice nakon 4 dana, da posebno vlak sa kolima III. razreda nemože dati, već samo vlak sa kolima za marvu (Kastenwagen), jer da su kola III. razreda zapremljena tog dana na pruzi Trst-Jesenice.

Odbor podružnice je — po svojoj dužnosti i punim pravom — a limine odbio takvu uvrledjivu i nedostojnu ponudu ravnateljstva izjavivši sa indignacijom glavaru postaje u Pazinu, da na vlak sa kolima za marvu izletnici nemogu nikako reflektirati. Uz to je odbor zamolio glavara postaje neka uznastoji, da vlakovi sa smjerom prema Full uzmuognu primiti toga dana veći broj putnika.

Premo tome je c. kr. ravnateljstvo u Trstu smjestilo uprkos tobožnjeg pomanjkanja kola III. razreda za rezervu četvoro kola u Herpoljama, šestera kola u Pazinu a dvoja kola u Kanfanaru, da se do potrebe pojavuju vlakovici.

Sa tom samo reservom mogla je željeznička uprava us malo dobro volje slatiti zatraženi osobni vlak. On bi još bio stalno donio mnogo veći prihod, nego li ga je imala od tako razstrikanih kola, koja se većnom nisu ni upotrebili. Glasom naime o pomanjkanju posebnog vlaka, Jonjala je među onima, koji se priprejavaju na izlet, volja za toj izlet, pa ostaće mnogi od onih doma, koji bi bili rado platili vozarinu.

Takvim se je postupkom uprave državne željeznicice ostvatio moralni i materijalni uspjeh "Družbine" skupštine, dokim se nije interesom same željeznicu absolutno ništa koristilo.

K tome bijašo onog dana promet na pruzi Trst-Herpolj-Pula kao za inad vrlo neuredan. Vlak, koji prema voznom redu od 1. maja 1908. kreće iz Trsta u 6.55 sati u jutro, stigao je u Pulu tokar oko 11%, mjesto u 10.00 u jutro, a drugi vlak

koj je imao iste u Pulu u 1.10 sat, sti-
gao je preko pol sata kasnije. Taj je malmo
imao preslabu lokomotivu pak nije mogao
svladati strmine kod Pazina sa prijevođa-
čevim kolima od rezerve, koja su imala
pojacati vodenjem vlačne površine iz Pule.
Za to se je nakon vožnje od popriliči-
kog, uz veliku strahu među putnicima
vratio na postaju Pazin, gdje se je prazna-
kola od rezerve odkopalo, da vlak izme-
gne dalje. Time je dakako i taj vlak mo-
gao zakanuti.

U istu svrhu pripravljali su se tako-
djer izletnici iz Trsta u Pulu istog dana.
Radi nabave posebnog vlaka popisale su
osobno kod prometnog referenta na ravnateljstvu u Trstu, koji im je rekao, da
se "nafazi jedini rezervni stroj u popravi i
da će trajati dulje vremena dok se popravi.
Kad se je pako istog referenta zamolio
za posebni vlak iz Pule u Trst za povra-
tak izletnika, koji bi bili poslije iz Trsta
vlakom u 5.55 sati u jutro, odgovorio im
je sa "nemogude".

Iz navedenoga proizlazi dosta jasno,
da se jo hujelo od strane uprave državnih
Željeznica naše občinstvo upravo šikanirati
i da se tomu občinstvu nije htjelo zadovoljiti
na njegovoj štu i nikakovu korist
same uprave. Radi toga pitaju podpisani
Njeg. preuzvišenost g. ministra Željeznica:

1. Je li jo Vašoj preuzevišenosti poznato iz
javnih glasila gore oписанo postupanje
uprave državnih Željeznica u Trstu sa mo-
tiljki za posebne vlakove.

2. Ako nije, kako li se dati potanko
o svemu obavestiti, te za buduće pripre-
miti shodne mјere, da se ne bude više sa
občinstvom ovako nedostojno i uvredljivo
postupalo?

(Slijede podpisi).

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu
preuzvišenost gospodina ministra predsed-
nika za celiokupnu vladu.

Beč, 10.VII. 1908.

Članovi zabavnih društava „Sklad“ i
„Soko“ iz Bakra u hrvatskom Primorju
 zajedno s mnogimi drugimi onih strana-
priredili su dne 5. srpnja t. g. izlet u Cres,
na kvarnerskih otoci, i obavjestili o tom
njike poznate njim gradijane u ovom gradu,
koji su njim odvratili da mogu doći bez
ikakve zapriče. Kad izlet udioničtvovali
su sami izabrazeni muževi i gospodje, i
nisu imali nijedno druga svrhe, nego da
jedno po podne provedu na moru i raz-
gledaju jedan grad. Moralo ih je osupnili,
kad su vidjeli, da su njim sa pribiljili
zandari zajedno sa luckimi službenicima, posto-
je parobrod dospijeo do Creskoga mula,
te njim probili, da je njihovo iskrećanje
na temelju stroge zabrano c. kr. kotarskoga
poglavarstva u Lošinju Malom zabranjeno,
i kad su njim zandari, na zahtjev, poka-
zali pismo odnosno zabranu. Izletnici
su se zabrani pokorili, i oputovali erdačno
pozdravljani od občinstva sakupljenoga na
muli. Kad su se večer o 11 u Bakar povratili, dobili su od prijateljske strane,
koja bijaše tek toga dana obavijestena,
brzojavom, izručenim u Cresu istog dana
o 10:20 u prije podne a prisjetelju u Ba-
kar ob 8:22 večer, kojom njih bijaše jav-
ljeno da je c. kr. politička oblast zbra-
nila izlet.

Takav postupak, nedostojan kulturne
države, nemože se nego najostrije pokuditi.

Zabranu usmislila je sa strane c. kr.
kotarskoga poglavarstva u Lošinju Malom
uslijed posredovanja Dra. Petrisa c. kr.
notara i občinskog načelnika u Cresu. Taj
exponent Istarskoga političkoga društva
predlagajuće talijanske letarake stranke u
Cresu, koji so jo na hrvatskom pučanstvu
grada i otoka Cresa jeko ogriješio; koj pod
jednom ili drugom željkom već treći go-
dinu sa občinskim izbori zavlači i toliko
je vremena neovlašteno občinski načelnik;

kojemu je po svoj prilici za bijegove za-
sluge za talijanskou stvar u Istri podijeljeno
pred kratko sa strane c. kr. ministarstva
pravosuđa bolje mjesto c. kr. notara, ono
u Kopru; bez da je dokazao da poznaje
jezik većino pučanstva novoga kotara
čitljivo je sve moguće da ostoji izlet, te
se je u tu svrhu poslužio takodjer izmi-
njenih vještih i uvredljivih hrvatskoga naroda.
I dočim je velika većina pučanstva grada
Cresa očekivala neizmjernom radošću izlet-
nika, stoje je spomenuti Dr. Petris, re-
volverom oboružan, na čelu malobrojnih
malkontent, kojim su c. kr. austrijske
oblasti i ovom zgodom na ruke iste.

Kad bi ove i bile imale važnih razloga
da zabrane izlet, to bi to morale prije do-
znanja dati, a ne čekati dan izleta, tako
da izletnik, kod obstojec brzjavne službe,
nisu mogli biti pravodobno obavješteni o
zabrani c. kr. kotarskoga poglavarstva.

Al takovih razloga nije c. kr. politička
oblast imala. Ona je radila po stanovitom
sistemu, po kojem sa Primorskim, Hrvat-
tom namasaju najveću nepravice i uvrede
samo da se udovolji stenovitim Talijanom
po sustavu, po kojem je dne 81. svibnja
t. g. u Puli takodjer c. kr. redarstveni
savjetnik mogao vrednjati hrvatsku sustavu
i hrvatski narod, i po kojem se je moglo
istoga dana i u istom gradu bez zapriče
demonstrirati proti hrvatskim i slovenskim
izletnikom (gle interpelaciju M. Mandića i
drugova od 8. lipnja t. g.); po sustavu,
po kojem je slovenskim dvokolčarom bilo
zabranjeno pripredjenje slava u Gorici; po
sustavu, po kojem je, onoga istoga dana
kojega ju izleti njekih Hrvata u Cres za-
branjen bio, u pokrajinskoj bolnici u Puli
umrlom bivšem Garibaldinu Giorgio
Schinolfi, rodjenom Rimljanimu, dne 6.
srpnja bio pripredjen sprovod, kod kojega
je sudjelovalo, bez da je to politička oblast
preporučila, uz veliku množinu ljudi,
družtvu „Giovane Polo“, družtvu akadem-
ičkih djaka, i upravni odbor mještane
skupine talijanske socijalne demokracije.
Bilo je i više vjenaca, kojih jedan je imao
napis „I discepoli di Mazzini al comba-
ttente per l'unità d'Italia“. Viest o tom
čitati je u onom istom broju lista „Il Pic-
colo della Sera“ od 7. srpnja t. g., u
kojem su Hrvati iz Bakra i okolice izvr-
ženi rugli za to, jer njim je cesarska kra-
jevica austrijskoga politička oblasti strogo
zabranjala izleti se na muli u Cresu, i
pozdraviti se s njihovom braćom, koju ih
je prijateljski očekivala.

Tako izgleda plaća i zahvala Austrije.
Podpisani postavljaju na njegovu pre-
uzvišenost gospodina ministra predsednika
za celiokupnu vladu sledeći upit:

Je li c. kr. vlast voljna strogo nalo-
žiti jedan put za uvjejk državnim organom
u Primorju, da se zabranama kakva je ona
izleta iz Bakra u Cres od 5. srpnja t. g.
i sa drugimi sličnim u novije vrijeme opet
se množćim uvrleđam narodnoga čuvstva
Hrvata i Slovenaca u Primorju, toga pu-
čanstva više no draži, i da mu neukrati
višenje njegovih prava zajamčenih mu u
temeljnih državnih zakonih?

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu
preuzvišenost g. ministra predsednika

U Beču, 10.VII. 1908.

Predpostaviv da je c. kr. notar u
Cresu Dr. Petris bio pred kratko imeno-
van sa strane Vašoj Preuzvišenosti c. kr.
notarom u Kopru, i da je u njegovom
novom okružju slovenski jezik najviše obi-
čajan zemaljski jezik. — Sudbeni kotar
koparski broj 23.822 Slovenski proti 14.000
Talijanu —, dozvoljavajući si podpisni upravi-
lji na Vašoj Preuzvišenosti ovaj upit:

1. Je li c. kr. vlast sudito u Trstu, u
emisiju §. 12. „vajjanoga austrijskoga
notarskoga roda“ ovlastilo novozmenjivanoga
notarskoga roda; ovlastilo novozmenjivanoga
c. kr. notara u Kopru Dra. Petrisa, da

sastavlja notarske listine također u slo-
venском jeziku? — Ako da, kako je Dr.
Petris dokazao poznanje slovenskoga jezika?
Ako ne, kako se je pobrinuo za sastav-
ljanje notarskih listina u slovenskom jeziku
u notarskom okružju koparskom?

2. Je li se Vaša Preuzvišenost pobri-
nula za to, da bude u smislu §. 18. spo-
menutoga notarskoga roda, u službenom
pečatu novozmenjivanoga c. kr. notara u
Kopru Dra. Petrisa navedena njegova vla-
stitošć kao notar i naziv pokrajine i služ-
benoga sjedišta takodjer u slovenskom
jeziku?

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

U Pazinu, dan 27. VI. 1908.

Pošto nam nije bilo moguće, da na
drugi način izrazimo zahvalnost, što jo
dugujemo našim dodrotvorima, činimo to
putem novina.

U prvom redu srdačna hvala cijelom
profesorskom zboru, pod čije smo vodstvo
došli tam pred osam godina, kao nezrela
djeca, dije su nas ruke cijelski vodile i pu-
tile kroz cijelo vrijeme naših nauka putem
znanja i istine. Mogao bi tko god ka-
zati, da je dužnost svakog uzjednjelja, ali
mi najbolje osjećamo, da su oni i preko
svoga dužnosti radili te nas putili i vodili
u ljubavlju. Jer hladni razum često ne do-
staje, da mlado srce predobiše za sve
ono, što je lijepo i plenito, pak treba
tu muke i oduševljenja za sve, što je už-
višeno, čega ne može, da očuvi svatje srce.
A tu su ljubav očutjeli naši uzgojitelji i
učili su ju kroz osam dugih godina u naša
mladenička srca. Evakuirali su
zahvalnost što im dugujemo, zaboraviti nećemo.

Hvala istočnou velenjem gosp.
dru. Dinku Trinjatoviću, kao predsjedniku
„Djäckog pripomočnog društva“, zatim g.
prof. Novljani, neumornom blagajniku is-
tag društva, a napokon cijelom njegovom
odboru i svim članovima, koji su nas pu-
tenu državu materijalno podupirali.

Velika je zadaća te rodoljubne, insti-
tucije. Dugo se i dugo osjećala nestošća
narodne inteligencije u Istri. Neumornom
radu naših zastupnika pošlo je za rukom
da dobijemo gimnaziju na našem jeziku,
zavod dake, koji je imao doskočiti nestošću
narodne inteligencije. Ali da! Bio je to
račun bez krmara. Imali bi bili gimna-
ziju bez djaka, jer naš je seljak u tak-
vom materijalnom položaju, da mu apso-
lutno ne moguće uzdržavati djecu u školi
dugih osam godina. Zbog toga bijaše os-
novano naše državstvo, kojo častno vrši —
u koliko može — svoju zadaću.

Družba sv. Ćirila i Metoda zaštenovana
sa širim djelokrugom, potrebne većih sred-
stava, stekla si naklonost Istra i Dalmat-
ije i Luka Hrvatske. No dok Hrvatski bje-
zadnji, najžeći boj sa bjesomušnim tira-
nimom, dok uzdržava biljade žrtava tog
boja, napose pak mladež hrv. univerza što
no je morala soliti u tudjinsku, osjetila je i

„Družba“ posljedice tog boja: Istra je morala
dužno segnuti u svoj žep. U takvim
prilikama kad je na svim linijama narod-
ni porez silno porastao, dječaju naše dru-
štvo poput skromne ljubice, oslanjajuće se
većim djelom na uzajamnugruž svađi do-
brovora. Već je lanjske godine poletjela u
svijet prva deta mlađadi, odgojena ma-
terijalnim jezikom, zadajena svetlim žarom
domovinskoj ljubavi, da danas sutra stupi
medju prve redove boraca za narod i njego-
va prava, a u ovo godine otvo druge čete.

Svi znademo, što duguješmo „Djäckom pri-
pomočnog državstvu“, pa s toga občajomo

da ga zaboraviti ne čemo, da će se svatko
od nas oim bude jednom na svom injo-
stvu smatrati obvezanim, da vratile državu,

četvrti, ali, vještite se rijeći našeg Ferado-
vića koji pjeva:

Nije zlje ovo naše,

Domovine glavnica je ...”

Na manje se smatramo obvezanim

spram velenjem g. dr. Seherića, kao lje-
ćnika, što nam je besplatno pružao pomoć

u bolesti, a i lijekove uz veliki popust

davao.

Isto tako dugujemo gg. Ijećnicima

dru. Graniču i dr. Bačiću svaku hvalu

zbog pruženih nam pomoći u bolesti.

Srdačna hvala napokon velenjem gosp.
načelniku dru. Š. Kureliću, kao pred-
sjedniku čitaone i cijelom njom odboru,

što nam je uslužno pružio priliku, pa-
risirimo svoj vidokrug, dozvolivši nam po-
sjeđivanje čitaone.

Ponovna hvala svim spomenutim kor-
poracijama i osobama, hvala svim osta-
lima, koji su našim tijekom našeg nauko-
vanja svrgdje i uviđek s najvećom obzi-
nosu suratali.

Abiturienti pas gimi.

Koparski kotar:

Kopar, 26. 6. 1908.

Pošto vam još nista ne javimo o
odvajnjem stanju našega naroda, dopu-
stite, da nešto pobliže opštem.

Razviđe zastave „Povjero-bralnog i
godbenog društva Ilirija u Pobegu“.

U nedjelju, dne 21. t. m. slavila su

naša brada Slovenci u Pobegu veliko

slavlje. — Važan je ove dan za Pobe-
gane, a ne zaboraviti za sve ono, koji su

tom slavlju prisustvovali. Taj dan je bio

baš kao stvoreni, da društvo „Ilirija“ raz-
vije svoj novi barjak, koji će stajati na

čelu Pobežanima, koji će ih voditi vazda

naprekod u slobodi. Od danas unapred

stajat će čvrst i neoboriv na obali mora

Jadranskoga, — krst će sve pogubne va-
love, tražiti pred svjetom svoja izgubljena

prava, a pokazati svakome, da „Ilirija“

živi, da opet staje.

Tko nebi pohrlio u kolo svoje braće,

da se pozabavi, da se nadivi čvrsto zelji

za naprekom? — Zaista nitko, nitko ne-

bi smio ne upotrijebiti takve prilike. — I

zbilja! Ta nam prilika nije izbjegla. Dan

je krasan, pa svi u Pobegu! — Već iz

daleka se vidija trobojnica, kako leprši vi-
soko u zraku. Kad smo isli u selo, morali

smo se diviti čistu trobojnici, a još više

svijestnim Slovencima, koji su uz burni

život, a u lijepom broju ulazili u selo i

to sa svih strana. Sva društva iz bližnjih

i daljnjih mjesto, iz Dekani, sv. Antona,

Podgora, Kopar, Trst i t. d. bijahu pri-
stupili, i zastupana kod ove riječke sveća-
nostii.

U 5 sati po podne započela je za-
bava. — Svako tolko bi zagrnio iz mu-
žara, da se jo orlo brije i dol.

Na dvorištu g. Muženića je zasvirala

glazbun, a ovo se za čas dupkom napu-
nilo. Na sjevernoj strani dvorišta bijaše

pozivlje mjesto čedno predrjeđeno, gdje je

najprije progovorio g. predsjednik društva

„Ilirija“, a onda se razvila nova zastava

kojoj je kumovala dražestna gospodjica

Ljudmila Šisković iz Crnogorskog.

Zatim su nastupila razna pjevačka

drustva. Pjevalo su slovenskih, a i hrvatskih

pjevačkih, kao i pr. „Hrvatscam“, „Poputnica Nikole Jurčića“ od poznatog

skladatelja Iv. pl. Zajca.

Pošljednja točka dnevnog reda bi-
jaše zdržavanje sa sest predmetna. Među

sankom tokom svirala je glazba.

Sada je nastupio odmor. Kušnjo za-

počeo ples i prosta zabava, koja je proko

čekivanju uspjela. Bacali su i umjetnu

vatrū.

SVAKI SE SLOVENAC I HEVAT MORA DA

RADUJE TAKVOM USPJHU. — SINOI „SLAVO“

SE BUDA IZ DUGA SNA. — ŽIVĀČANIE.

Buzet, 10. 7. 1908.

Gospodin Jakov Draščić o. k. kotarski nadlugar iz Sv. Martina darovač je svetu od 50 K. velečani gospodin župnik Ivan Flego iz Huma 40 K., a gospodin Ivan Klarić od Antona iz Jurčića sabrao je kao dar svetu od K 4-82, za poljoprivredno društvo.

Tim plemenitim darovateljima izrajuje se čim putem najtoplijih blagodarstava i preporučuju se drugim rodoljubima na ugled.

Buzetsko glasbeno društvo „Šokol“.

Iz Sovinjsaka, 27. 6. 1908.

Nakon 25 godina moljakanja, evo ti sovinjski narode dobar uspjeh! U nedjelju dne 21. junija poslije podne služio je sv. blagoslov u Sovinjsaku za prvi put u hrvatskom jeziku naš vredni i mnogogačani gospodin novo imenovan župnik Kazimir Mandić.

Odmah poslije podne iz svih sela i najdaljenijih ove župе kao što i drugi vidjelo se narod koji je dolazio da se pomoli Bogu u svojem materinskom jeziku, a nekoji i celi dan su čekali u Sovinjsku do popoldnevnog blagoslova.

Nije još bilo ni 8 sata več je puna crkva naroda, koji tekto i veselo čeka izlaz gospodina župnika iz sakristije, te kad na jednom došao pred sv. oltar, čuje se veliki broj pjevaca na čelu sa gosp. učiteljem Vanikom, koji divnim glasom pjevaju: „Castimo Te“ itd.

Culo se gdje narod plakajući srecem od radoći molitvom prati pjevade.

Nekoju sovinjčidima nije sigurno bilo ugodno da se hrvatski pjeva i zato se i jadići te u deputacije hodali gospodinu župniku, koji sigurno nije tomu krije, već je naroda.

Kad je sv. blagoslov bio dovršen, mogao se svaki osvjeđeničiti o želji naroda gdje se na sve strane čulo govoriti: „Još nismo bio kod takvog blagoslova Bog pozivi našega gospodina plovana i meštra“.

Poslije blagoslova iste su crkvu valjda posebni blagoslov diniti ili se Bogu pomoći gospodnjica učiteljica italianske škole i signorina Anetta zena najvišega u Sovinjsaku, jer prije nisu mogle u crkvu raditi glavobolja. Poslije dovršenog njihovog blagoslova evo ti preko trga u kuću deputaciju zena najvišega, Tereza, Adele i Marija de Majeri ova zadnja vodila deputaciju i kod gospodina župnika prosvjedovala proti hrvatskoj molitvi u našoj crkvi.

Marija, zar te ne sjecate kada ste sa drugim sestrama i pastirima u pručanskom bregu pasla ovce i krave te zvala: Katina vri ovce sem? Ana, kako govore u Dražiću? Ste zaboravila kad vas je muž tjerao iz kuće, Hrvati pod krov primili dok je trajala kaznena rasprava proti vašem mužu i sveku? Tereza znata da je vas muž iz Jermanije, gdje se jedino hrvatski govori? Zar ste zaboravila kada su vam Hrvati pružali pomoc za školovali vašeg sina Josipa? Ste zaboravila na mlijedaro, što su vam dati Hrvati u potrobi?

Vi Marija biste mogla pitati Vašeg brata Antuna i otca kako kod kuće govore? Čini nam se da biće dobila „kec“ jer Vas otac i brat znaju da su sisali mlijeko hrvatske majke i zato ostaju i nadajuće ono što su uvijek bili to zato će ih svaki cijeniti za postene lude što je i vrijedno da se ih cijeni i poslije što sto došla u gnjezdo Sovinjak su zaboravila na mlijeko Vaše pokojne majke (Luhka joj crna zomjaj).

U ostalom nadamo se, da će nas početak napredovati a gospodinu nećitelju i župniku izrazujemo najjačnije zahvale, a našu doputaciju „delle donne“ pitamo da li se sjecate godine 1888. kada smo izgubili „Castimo Te“ i zadobili „Vi adoro“ kako smo se mi morali zlovati? Drago mojet „Povrnilo za posudju“.

Ako bude što novoga vremenom javiti smo.

Sovinjsak.

Voloski kotar:

Lovran, 9. 7. 1908.

Za Opatijom dolazi Lovran. Lovraneški Niemići nijemacki doseljenici podupruti od Opatijskih Niemaca hoće da ustroje njemacku pučku školu, koju bi dakako im prije preuzeo država, u svoju upravu kako što je to učinila i sa njemackom školom u Opatiji.

U Lovrani imade do sada malo stalno nastanjene Niemaca te njemacka pučka škola nebi imala druge avre nego tu, da pomaze Talijanom odnarođivati našu t.j. hrvatsku djecu. Lovraneški popidili počiće im u tom stalno na ruku da Niemcima vratre milo za drago što su im ovi pomoći kod poslednjih občinskih izbora proti Hrvatom.

U Puli - džu - Talijani nebo i pakao proti njemackim školama u Trstu pozivaju Talijani svoje područje proti germanizaciji u Liburniji pomažu tim istim Niemcima, da ustrojeju njemacke škole. Tko da razumije to talijanske harlekinade.

Lošinjski kotar:

Općinski izbori u Cresu.

Cres, 18. 7. 08.

Kako je poznato uređeni su dani za izbore naših općinskih starostinu.

Svi izbori obavljeni će se u gradu Cresu ali neće biti, kako do sada, u noći pozovom svih, nego je po nastojanju naših ljudi olakšano ovako:

Izabirati će se u jutro od 7 do 12 s. i zapadne od 2 do 6 uro.

Treće tijelo birati će ovako:

Na 29. julijsa, oni od juga to jest: Orlec, Vrana, Belej, Ustrine, Slišan, Martinšćica, Lubenice, Pernata, Podol i Valun; na 28. julijsa birati će oni od sjevera (tramuntane) to jest: Predošćica, Dragozetići i Beli, a na 24 i 25. julijsa oni od grada Šimerja i Loznatki, koji gredu u treće tijelo.

Na 27. julijsa izabirati će oni od drugoga tijela, a na 28. oni od prvoga, jedni i drugi bez razlike jesu li iz vana ili iz grada, jer u prvom i drugom tijelu broj birajućih nije velik kako u trećem i premožniji su ljudi.

Sada na noge Cresani. Treba da izaberete ljudje za puk, a ne one, koji skilje za Italijom.

Krkski kotar:

Za lukn u Šilu. Dne 30. lipnja t. g. odgovorio je gospodin ministar trgovine na upit zastupnika Vjekoslava Spindića od 5. prosinca pr. g. gledajući provedenja nužnih radnja u luci u Šilu, u Dobrinjskoj občini na otoku Krku. Gospodin ministar trgovine, rekao je ovo:

Godine 1890. 1891 i 1892, potrošljivo je na izgradnju luka u Šili 18.400 K. Godine 1897. došlo se je sredstva za produljenje tamošnjega puta, i to produljenje se je provelo. Potrebna je i daljnja izgradnja one luke, i c. kr. ministarstvo trgovine kani najprije još produžiti put, da bude u svrhu zaštite i pristajanja. Već ove godine će se na glavu postojjećega puta postaviti sveltonik.

Franina i Jurina.

Jur. Ča jo Franina, od kuda gres?

Fr. Iz Velog sola.

Jur. A ča jo tomo novega?

Fr. Svega i svlašta, najprije da spena posle deset mjeseca se jo nas guverner denjel odgovor na reku, ki su nasi bili učinili proti vojacičima.

Jur. Ča pa će pravica biti dobila?

Fr. A vraga - znes da naši poprdili imaju još sanitov va Triestu, pa su tako ovog puta bili potvrđene njihove spletarice.

Jur. E ma, ima i naših na komunu?

Fr. Kako ne, dobili smo ih dan korap, do sada, za reč pravo se, dobro drže. Nego valja pucat od ambiha sa popriličima. Za šurešta, ki ih ne pozniva, ima more pataš ilo all za nas, ki smo od mesta; je to jedna stvar, ce čovik nebi znal hoće li se smijati ili plakati.

Jur. Ce jo to, ne razumite?

Fr. Čekaj ču ti povit. La majoranza Italijana imenovala ti je medju svoje konsiliere, dvojicu baš puro Šange fiorentin, ki su ti, bratemoj, da nazad malo godis bili od našega pardida, i to takovi da po njihovim rješenima nisu mogli niti vid talijanaca, kao što mi vratav sv. kriz.

Tako per esempjilo, nazad nikoliko godiš, kad su skrivani ili studenti jedne večeri pivali na pijaci.

Jur. Čekaj, to ti je bilo nazad trinaest godiš na kraljev dan, dobro se spominjem, jer sam baš bil u ono vrijeme ve Malom Selu.

Fr. Dobro je, justo alla via, htiti ova dva (onda od naših) htiti nis manje nego u more to talijanske skrivanje, i vi kall su po piaci, da valja zabraniti pivali talijanske pisme. A sada su se najedanput spratljili, i postali nis manje nego talijanski reprezentanti i konzulieri.

Jur. Njanke muštravenat na stendarcu se tako brzo ne jurival

Fr. Imas pravo, Jure, ali se ne čudim nijma, nego onima ki su ih izabrali, ma mi se pari da svu italijanski od Velog Sela počet od glave pa svrati do postola nisu drugo nego hrvatski izrodili, ili ti po njihovu renegati.

Jur. Tar imena im govore ce su bili. A ce je još novega?

Fr. E dosta je tomo još gnjiloga, ali ćemo se još drugi put o tome porazgovorit.

Razne vesti.

Vjencali se.

Dne 5. o. m. vjencao se je u Gorici g. Marijan Cukar finansijski komesar kod poreznog ureda u Voloskom sa veličenjem godjom Sidonijom ud. pl. Marochino rođenjem Grčković. Našo srdačno čestitke!

Školski zakon za Istru proglašen.

Službeni list bčke vlade „Wiener Zeitung“ prihvata u svojem broju od 4. o. m. u pogledu zakona za uredjenje plaća pučkih učitelja Istre, koliko sledi:

Njegovo se je c. i kr. apostolsko Vlčanstvo udostojalo previšnjom odlukom od dne 5. junija o. g. od pokrajinskog sabora međusobno grofovlje Istra prilivačnim zakonskim osnovam podležiti previšnju sankciju.

1. Ičudu se uredjenje pravnih odnosa učiteljstva javnih pučkih škola,

2. Ičudu se promjone §. 4. zemaljskog zakona od dne 30. marta 1870. Z. Z. I. U. L. br. 20.

3. Ičudu se promjone §§. 6. i 19. zemaljskog zakona od dne 3. novembra 1874. Z. Z. I. N. L. br. 20.

Njegovo se jo c. i kr. apostolsko Vlčanstvo udostojalo previšnjom odlukom od dne 5. junija o. g. od pokrajinskog sabora međusobno grofovlje Istra prilivačnim zakonskim osnovam podležiti previšnju sankciju.

1. Ičudu se mirovino učitelja javnih pučkih škola Istra i njihove sirotčadi,

5. Ičudu se novog uredjenja mirovinske zaklade za učitelje sveobčih javnih pučkih škola Istra i njegovih prihoda,

6. Ičudu se promjone §. 81. zemaljskog zakona od dne 3. novembra 1874. Z. Z. L. br. 30. i §. 5. zemaljskog zakona od 3. novembra 1874. Z. Z. L. br. 29.

Štrajk kapetana i strojvodja.

„Ugarsko-hrvatskog“ parobrodarskog društva na Rici. Zapovjednici i strojvodje na parobrodi „Ugarsko-hrvatskog“ parobrodarskog društva na Rici zapustile svoja mesta i dade se u štrajk zahtjevajući od društvenog ravnateljstva poboljšanje plaća i umanjenje službenih sati. Uslijed toga prestala je sva plovila mnogobrojnih parobroda tega društva, što je na veliku štetu društva i putujućeg občinstva, osobito mnogobrojnih tudjinača, koji se nalaze u raznih kupalištih na istarskoj i hrvatskoj obali. Kako nam javlja iz Rieke 11. o. m. privoran je veći dio parobroda uz obalu, kapetani i strojvodje šeću a mornari uživaju toli željeni mir i podinak. Pregovori traju između ravnateljstva i štrajka.

* * *

Zadnji čas dobivamo brzjavnu vест da je štrajk prestao, te parobrodi plove prijašnjim voznim redom.

Narodni darovi.

Za „Družbu sv. Ćirila i Metoda“ primili smo:

U malenom društvanu Hrvata Čeha i Srba, kod J. Baćela u Poljanama prigodom pregledanja prostorija za skrašujuću čitaonicu sabralo se . . . K 4:20 zadnji izraz K 585:89

UKupno K 540:02

Interpelacije naših zastupnika.

U sjednici carevinskoga vijeća dne 14. o. m. izradio je zast. M. Mandić sa drugovima interpelaciju na ministra predsjednika i na sveukupnu vladu zbog germaniziranja Slavena i Talijana Primorja putem i pomoći javnih ureda njemačkih pučkih i srednjih škola, državnih poduzeća državnih željeznica itd. Interpelaciju su podpisali mnogobrojni slaveni zastupnici i to više talijanskih zastupnika Primorja i Tirola.

Drugu su interpelaciju donesli zast. Mandić, Dr. Laginja i Spindić sa drugovima interpelaciju na ministra predsjednika i na sveukupnu vladu zbog germaniziranja Slavena i Talijana Primorja putem i pomoći javnih ureda njemačkih pučkih i srednjih škola, državnih poduzeća državnih željeznica itd. Interpelaciju su

zastupnici i predsjednik primorja.

(Obje interpelacije prihvatić će se na knadno. Op. ured.)

Zemaljski poljoprivredni nadzornik u Istri.

Iz Trsta nam pišu, da je posino c. kr. namjestnik zemaljskog nadzornika za poljoprivredno g. vladinog savjetnika Fruhača u Istri, da su na licu mesta osvjedočili o groznih posljedicah, koje je prouzročila dugotrajna suša i tuča, te da odmah o tom namjestniku izvjestio. G. nadzornik prouzročio je očitavu latru, na što upozorjeno občinsku poglavarevacu, da mu budu na ruku i da ga izveste o silnijim štetam, kojoj je manjela suša, odnosno tuča, na poljih, vinogradili, i livadama mnoge poškodile.

Na temelju izvještaja g. nadzornika izvestili će namjestniku bezodvraćno carsku vladu u Beču, tražeći izdaju podporu za nastrandalo pučanstvo. Naši su zastupnici u Beču učinili voć u tom smislu potrebite korake.

Ljopla škola.

Ovih dana dobili smo jedan odrezak (kupon) od gradskog poglavarevata u Karlovcu sa nastavom predatelja:

„Magistrats Casa Karlsstadt“.

Ljepo nas uče, kako imademo štovati svoj jezik, i to dolazi još iz Hrvatsko!

Pozor gospodari!

Dosta sroga može marljivi gospodar dobiti još ove godine, ako odmah posije imene krimogu bili na granici. Kada i kak početku, krima nije i kako se upotrebjava, točno izraziti nije za slijekog gospodara protumađeno u knjizi "Slovo molarski", koju je sada izdalo Hrvatsko društvo za pčiku, proučavaju u Zagrebu. Cijena je 10. para i može biti užitak. Imućnici, prijatelji naroda, kupujte po vise, kqmada i dijelite bezplatno narodu. Svim će to koristiti, a i autorički su u Važne zakonske knjige.

Gospodri Ed. Volkic, sudb. savjet, u Novom mjestu (Krajska) napisao je na slovenski jezik slijedeće važne zakonske knjige: a) "Kojih ne bi smid' biti" nijedan sudbeni ili odvjetnički činovnik, te u obzje osobe koje imaju opravljati odnosne činove. b) Civilopravni (pardon) zakon o obširnim slovenskim i hrvatskim kazalam, ima 92 stranicu, u platno vezano, cijena K. 8. c) Odjeljnicka tarifa, propisi o uporabi jezika na sudu, i sudbene pristojbine cijena K. 8.

3. Zemljopisni zakon, sa slov. i hrvatskim, primjeri raznih prečlaga. Knjiga je u 2 djela, mehko vezana K. 5/60, u platno vezana K. 6.

4. Primjeri predloga, zaključaka i upisa za zemalj, knjigu "Bilježovanje i upisivanje cijena K. 1. (Ponatis u djelu pod. br. 8.)

5. Bilježovanje i upisivanje, tabla za zid na jakom papiru go para.

Dale je društvo "Pravnik" u Ljubljani po g. dru. Volkicu, izdalj, slijedeće knjizice: a) Zakon o dozvoli putja za silu, 40 para (u slučajevima na pr. kad čovjek nema put do svojega zemljišta). b) Propisi o željezničkim knjigama, 80 para. c) O konverziji ukovljenih tržišta, 80 para (Potrebita knjiga novčanim ravodom). d) Propisi o razdoblju i uređenju zemljišta, K. 2. Knjige šalje Dr. Volkic uz pouzeće ili uz unaprijed poslan novac, dodavši i potute troškove.

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI

Prima zadrgare, koji uplađuju zadražnički dluhova jedan ili više po krma s.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član to placa od istoga 4%.

disto bez ikakvog odbitka.

Vraca na štednju uložene iznose do 2000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 2000 K ako se niko kod nitočnja saglasno ustanova vodi ili manji ruk' za odkaz, ne odkaz od 3. dana.

Zajmove (posude) daje samo zadrgarom, i to na hipotoku i zadražnicu na garantiju.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati prije podne i 3-6 sati posle podne, u nedjelju i blagdanu zatvoren.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u viale Carrara vlastita kuća (Narodni Dom) prvi pod. dno, gdje se dobivaju pobitne informacije.

Ravnateljstvo.

Dvostruki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45-22.

est elektro-magnetičkim načelima, sastavljeni stroj, koji kod uloga, reuma, astme (težak disanje), nepravila, zujenja u uhi, neuralgije, plavobole (migrane), kucanjem ardos, zubobole, mušinske slaboće, stanjem ruku i nogu, padavice (epilepsije), motrenjem, perjanju, mučnosti, nevralgije, magnezijske, drahmane i tleči, imunenske skupanje sa telešću hrana, biljaka (malokrvnosti), želudčni grdeva, bezbednosti, ležišnici, punokrvnosti, svih vrsta grdeva, hipoakondrije, tjelesni grdeva, histerholus, kao i kod svršebne slabosti itd. sluzi kao nonadiktivno strojstvo, pošto elektro-magnetički suruči cijelim čovjekom tlocem djeluje, čime no ročeno bolesti u najkratčem vremenu izleče.

Poznato je, da kod navedenih bolesti visokom elektriranje tloci upotrebljilo, ali ipak na taj način, da fakta struka samo prolazno i povremenom kroz tloci proslavi, dočim napraviti tomu stroju elektro-magnetičnog križa ili zvezde R. B. br. 86967, tako je jučer, umjerenom načinom neprivedno "na tloci" djeluje, što svakako brzim učinkom dovedi, nego li prvi postupak.

Do 20

PEČATE

iz GUME izrađuje
tiskara

Laginja i dr.

Via Giulia 1 - Pula - Via Giulia 1.

tel. 051-201120

tel. 051-201120